

Ali cenklerinde mühim bir yer tutar. Bu hikâyelerde Hz. Ali'nin önemli bir yardımcı ve insana yaklaşan anlayışı ile adı çok sık geçer. Kâfirlerle yapılan savaşlarda olağan üstü yetenekleri ve süratî düldülün diğer bir özelliğidir. Ayrıca "rahşiyye" denilen, padişahlarla önemli devlet adamlarının bindikleri hayvanlar hakkında yazılmış şiirlerde bu hayvanların çeşitli vasıflarını anlatmak için yine düldül zikredilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Hayâlî Bey Divanı (haz. A. Nihad Tarlan), İstanbul 1945, s. 153; Mustafa Nihat Özön, *Edebiyat ve Tenkit Sözlüğü*, İstanbul 1954, s. 69; Cemâl Kurnaz, *Hayâlî Bey Divanı (Tahli-i)*, Ankara 1987, s. 307; İskender Pala, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ankara 1989, s. 266-267; Ahmet Talât Onay, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar* (haz. Cemâl Kurnaz), Ankara 1992, s. 35-36; Pakalın, I, 485; Dihhudâ, *Luğatnâme*, XIV, 151; TDEA, II, 393.

MUSTAFA UZUN

DÜLEFİLER

(بنو دلف)

825-897 yılları arasında
Merkezî İran'da (Cibâl)
hüküm süren bir İslâm hânedanı.

Hânedan adını Abbâsî kumandanlarından Ebû Dülef Kâsım b. İsâ el-İclî'den alır. Ebû Dülef iyi eğitim görmüş bir kişi, şair ve müzikşinas, aynı zamanda seçkin bir kumandı. Me'mûn'un sarayına intisap ettikten sonra Bâbek'in isyanının bastırılmasında önemli rol oynadı. Büyük oğlu Abdülazîz de Halife Me'mûn ve Mu'tasım - Billâh dönemlerinin önde gelen kumandanlarındandı. Hânedanın başşehri Kereç, Ebû Dülef'in babası İsâ b. İdrîs tarafından imar edil-

miş, onun ölümünden sonra da oğlu buraya yerleşmiştir. Abbâsiler Kereç ile Burc şehirlerini Dülefi hânedanına *İğâr** olarak verdikleri için onların hâkimiyetindeki bu iki şehre "İğâreyn" denilmiştir (Yâkût, I, 290). Dülefler Abbâsî Halifeliği'ne bu bölgeden yıllık muayyen haraç dışında hiçbir vergi ödememişlerdir. Yâkût, Kereç'in şairlerin görmeyi arzuladıkları ve şiirlerinde anlattıkları bir yer olduğunu söyler. Bu şehir Hemedan ile İsfahan arasındaki verimli araziler ortasında, yüksekçe bir mevkiye, dağınık olarak kurulmuş bir yerleşim merkeziydi. Şehrin evleri yaklaşık 10 kilometrelik bir sahaya yayılmıştı. Binaları kerpiçten yapılmış olan bu şehirde birçok saray ve geniş bina ile iki çarşı vardı. Çarşılardan biri Bâbü mescidi'î-câmi'de, diğeri bunun tam aksi istikamette şehrin öteki ucunda yer almaktaydı. Verimli birçok bahçe şehrin etrafını kuşatmıştı.

Ebû Dülef'ten sonra oğlu Abdülazîz ve torunları Kereç, Burc, Dinever (Mâhü'l-Küfe), Hemedan, Nihâvend (Mâhü'l-Basra) ve İsfahan ile civarında hüküm sürmüşlerdir. Emîr Ebû Leylâ Hâris b. Abdülazîz'in 284'te (897) ölümüyle toprakları merkezî hükümetin eline geçmiş ve Abbâsî valileri tarafından idare edilmeye başlanmıştır. Cibâl bölgesini yaklaşık yetmiş yıl bağımsız olarak idare eden Dülefler kendi adlarına para da bastırmışlardır.

DÜLEFİ EMİRLERİ

Ebû Dülef Kâsım b. İsâ el-İclî	(210/825)
Abdülazîz b. Ebû Dülef	(225/839)
Dülef b. Abdülazîz	(260/873)
Ahmed b. Abdülazîz	(265/878)
Ömer b. Abdülazîz	(280/893)
Ebû Leylâ Hâris b. Abdülazîz	(284/897)

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Hurdâzbih, *el-Mesâlik ve'l-memâlik*, s. 199, 244; Taberî, *Târîh* (Ebû'l-Fazl), IX, 543, ayrıca bk. İndeks; Mes'ûdî, *Mürücû'z-zeheb* (Abdülhamîd), IV, 6, 62; İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil*, IV, 252; V, 218, 262, 335; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, I, 290, 373; II, 99; IV, 446; İbn Hallikân, *Vefeyât*, II, 239; III, 236; *Düvel-i İslâmiyye*, s. 169; Zambaur, *Manuel*, s. 199; D. Sourdel, *Le Vizirat 'Abbâsîde*, Damas 1959-60, I, 259-260; Stanley Lane-Poole, *The Mohammadan Dynasties*, Beyrut 1966, s. 125; G. Le Strange, *The Lands of the Eastern Caliphate*, Cambridge 1966, s. 197, 198, 201, 229, 247; "Dülefler", *İA*, III, 663; K. V. Zetterstéen, "Kasım", a.e., VI, 378-379; E. Marin, "Dulafids", *EI²* (İng.), II, 623; Cl. Cahen, "İğhâr", a.e., III, 1051; J. E. Bencheikh, "al-Kâsım b. İsâ", a.e., IV, 718-719; F. M. Donner, "Abû Dolâf", *EI*, I, 269-271.

AHMET NEDİM SERİNSU

DÜMYETÜ'İ-KASR

(دمية القصر)

Ali b. Hasan el-Bâharzî'nin
(ö. 467/1075),
Ebû Mansûr es-Seâlibî'nin
Yetîmetü'd-dehr adlı
antolojisine yazdığı zeyil
(bk. BÂHARZÎ, Ali b. Hasan;
YETİMETÜ'D-DEHR).

DÜNDAR BEY

(bk. FELEKÜDDİN DÜNDAR BEY).

DÜNDAR BEY MEDRESESİ

Eğridir'de
Hamidoğulları dönemine ait
medrese.

Taşmedrese adıyla da tanınır. Şehri çevreleyen sur duvarına bitişik olarak inşa edilmiştir. İki eyvanlı, iki katlı ve açık revaklı tip avluludur. Ana eyvan üzerindeki kitâbede Hamidoğulları'ndan Dündar Bey'in emriyle 701 (1301-1302) yılında yapıldığı yazılıdır. Taçkapısında yer alan kitâbede ise 634 (1236-37) yılında II. Gıyâseddin Keyhusrev tarafından yaptırılan handan söz edilmektedir. Önceleri bu sebeple yapının kervansaraydan medreseye dönüştürüldüğü kabul edilmekteydi. Ancak daha sonra kapının, Eğridir'den Denizli'ye giderken 3 km. kuzeyde ve göl kenarında bulunan han kalıntısından getirildiği tesbit edilmiştir. Mukarnas kavsaralı bu Selçuklu taçkapısının yüzeyi geometrik geçmelerle bezelidir.

İki eyvanlı medresede beşik tonozla örtülü ana eyvan iki kat boyunca yükselmektedir. Onarımlar öncesinde ikinci katla bağlantılı olduğu kalan izlerden anlaşılana ana eyvanın solundaki dörtgen planlı mekân kubbe ile örtülüdür. Sağdaki mekân ise bir duvarla ikiye bölünmüş ve beşik tonozla örtülmüştür. İkinci mekânın üzerindeki yarım beşik tonoz sur duvarına dayanmaktadır. Dikdörtgen avlu üç yönden revakla çevrilidir ve boydan boya beşik tonozla örtülü olan revakların arkasında medrese odaları yer alır. Avlunun iki yanında üçer, giriş eyvanının yanlarında da ikişer tane beşik tonozlu oda bulunmaktadır. Medrese sur duvarına bitişik olarak yapıldığından doğu kenarındaki odaların dışarıya açılan mazgal pencereleri yoktur. Odalara basık kemerli kapılardan girilir. Giriş

Dülefler

